

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi T-90/11

Ordre national des pharmaciens (ONP) jt versus Euroopa Komisjon

Konkurents — Keelatud kokkulepped — Prantsuse biomeditsiinilise analüüsi turg — ELTL artikli 101 rikkumise tuvastamise otsus — Ettevõtjate ühendus — Kutseühendus — Kontrolli ja uurimise ese — ELTL artikli 101 kohaldamise tingimused — Eesmärgil põhinev rikkumine — Miinimumhind ja laboratooriumide kontsernide arendamise takistused — Üks ja vältav rikkumine — Tõend — Vead faktiliste asjaolude hindamisel ja õigusnormide rikkumine — Trahvi summa — 2006. aasta suunised trahvide arvutamise meetodi kohta, punkt 37 — Täielik pädevus

Kokkuvõte – Üldkohtu otsus (üheksas koda), 10. detsember 2014

- Konkurents — Liidu eeskirjad — Ettevõtja — Mõiste — Majandustegevuse teostamine — Avaliku võimu teostamisega seotud tegevused — Välistamine — Piirid — Võimu kuritarvitamine*
(ELTL artikli 101 lõige 1)
- Keelatud kokkulepped — Ettevõtjate ühenduste otsused — Mõiste „ettevõtjate ühendus” — Kutseühendus — Hindamiskriteeriumid — Riiklik apteekrite liit — Kaasaarvamine — Konkurentsi kahjustamine — Üldise huviga seotud põhjendus — Põhjenduse puudumine juhul, kui kutseühendus väljub seadusandja kehtestatud raamistikust — Konkurentsieeskirjade kohaldamine*
(ELTL artikli 101 lõige 1)
- Konkurents — Liidu eeskirjad — Liikmesriikide õigus kehtestada rahvatervise kaitse nimel asutamisvabadusele piiranguid — Mõju puudumine sellele, et erakapitalil põhinevad ettevõtjad ei või jätta konkurentsieeskirju järgimata*
(ELTL artikkel 49 ja ELTL artikli 101 lõige 1)
- Konkurents — Haldusmenetlus — Komisjoni otsus rikkumise tuvastamise kohta — Komisjoni kohustus esitada rikkumise kohta tõend — Tõendamiskoormise ulatus — Tõendite hindamine nende kogumis — Kohtulik kontroll — Ulatus*
(ELTL artikli 101 lõige 1; nõukogu määrus nr 1/2003, artiklid 2 ja 31)
- Keelatud kokkulepped — Ettevõtjate ühenduste otsused — Apteekrite liit — Kohustus tegutseda liidu õigusega kooskõlas olevate siseriiklike õigusnormidega kehtestatud raamistikus*
(ELTL artikli 101 lõige 1)

6. *Keelatud kokkulepped — Ettevõtjate ühenduste otsused — Apteekrite liit — Seaduslikku pädevust ületades tehtud otsused — Lubamatus*

(ELTL artikli 101 lõige 1)

7. *Konkurents — Haldusmenetlus — Komisjoni kontrolli teostamise pädevus — Kontrolli teostamise otsus — Põhjendamiskohustus — Ulatus — Kohustus märkida kontrollimise ese ja eesmärk, andmata rikkumistele õiguslikku kvalifikatsiooni*

(ELTL artikli 101 lõige 1 ja ELTL artikkel 296; nõukogu määrus nr 1/2003, artikli 20 lõige 4)

8. *Tühistamishagi — Vastuvõetavus — Füüsilised või juriidilised isikud — Vastuväiteteatise adressaadiks olev ettevõtja, kes haldusmenetluses faktilisi ega õiguslikke asjaolusid ei ole vaidlustanud — Hagi esitamise õiguse teostamise piiramine — Puudumine*

(ELTL artiklid 101 ja 102 ning ELTL artikli 263 neljas lõik; Euroopa Liidu põhiõiguste harta, artikkel 47 ja artikli 52 lõige 1)

9. *Konkurents — Haldusmenetlus — Komisjoni uurimispädevus — Uurimise käigus saadud teabe kasutamine — Piirid — Uurimise alustamine mõnes teises sektoris toimunud, konkurentsieskirjadega vastuolus oleva tegevuse suhtes, mis on kontrollimise käigus teatavaks saanud — Lubatavus*

(nõukogu määrus nr 1/2003, artikli 20 lõige 4)

10. *Keelatud kokkulepped — Kooskõlastatud tegevus — Mõiste — Konkurentsivastane eesmärk või tagajärg — Hindamiskriteeriumid — Samade kriteeriumide kohaldamine kokkuleppele, otsusele või kooskõlastatud tegevusele*

(ELTL artikli 101 lõige 1)

11. *Keelatud kokkulepped — Konkurentsi kahjustamine — Hindamiskriteeriumid — Konkurentsivastane eesmärk — Piisav tuvastamine — Vahetegemine eesmärgil põhinevatel rikkumistel ja tagajärjel põhinevatel rikkumistel*

(ELTL artikli 101 lõige 1)

12. *Keelatud kokkulepped — Konkurentsi kahjustamine — Konkurentsi piirav kokkulepe — Õiguspäraste eesmärkide samaaegne taotlemine — Mõju puudumine — Kutseühenduse poolt oma seadusest tulenevate volituste piiride ületamine — Konkurentsieskirjade rikkumine*

(ELTL artikli 101 lõige 1)

13. *Kohtumenetlus — Uute väidete esitamine menetluse käigus — Tingimused — Olemasoleva väite täiendamine — Täiendamise puudumine — Vastuvõetamatus*

(Üldkohtu kodukord, artikli 44 lõike 1 punkt c ja artikli 48 lõige 2)

14. *Konkurents — Trahvid — Summa — Kindlaksmääramine — Komisjoni kaalutusõigus — Kohtulik kontroll — Liidu kohtu täielik pädevus — Ulatus*

(ELTL artiklid 101 ja 261; nõukogu määrus nr 1/2003, artikli 23 lõige 2 ja artikkel 31)

15. *Konkurents — Trahvid — Trahvide määramise otsus — Põhjendamiskohustus — Ulatus — Nende hindamistegurite väljatoomine, mis võimaldasid komisjonil hinnata rikkumise raskust ja kestust — Piisav väljatoomine*

(ELTL artiklid 101, 261 ja 296; nõukogu määrus nr 1/2003, artikli 23 lõige 2 ja artikkel 31)

16. *Konkurents — Trahvid — Summa — Kindlaksmääramine — Kriteeriumid — Komisjoni kaalutusõigus — Komisjoni kohustus järgida oma varasemat otsuste tegemise praktikat — Puudumine*

(ELTL artiklid 101 ja 261; nõukogu määrus nr 1/2003, artikli 23 lõige 2)

17. *Konkurents — Trahvid — Summa — Kindlaksmääramine — Kriteeriumid — Trahvi hoiatav mõju — Hoiatav mõju nii rikkuva ettevõtja kui ka kolmandate isikute suhtes*

(ELTL artikli 101 lõige 1; nõukogu määrus nr 1/2003, artikli 23 lõige 2)

18. *Konkurents — Trahvid — Summa — Kindlaksmääramine — Kriteeriumid — Rikkumise raskus — Hindamiskriteeriumid*

(ELTL artikli 101 lõige 1; nõukogu määrus nr 1/2003, artikli 23 lõige 2)

19. *Konkurents — Trahvid — Summa — Kindlaksmääramine — Kriteeriumid — Rikkumise raskus — Kohustus võtta arvesse konkreetset mõju turule — Puudumine — Rikkumise laadi kui kriteeriumi eriti oluline roll*

(ELTL artikli 101 lõige 1; nõukogu määrus nr 1/2003, artikli 23 lõige 2)

20. *Konkurents — Trahvid — Summa — Kindlaksmääramine — Kriteeriumid — Kergendavad asjaolud — Avaliku võimu kandjate toimingud, mis on süüispandavat tegevust mõjutanud*

(ELTL artikli 101 lõige 1; nõukogu määrus nr 1/2003, artikli 23 lõige 2)

21. *Konkurents — Trahvid — Summa — Kindlaksmääramine — Kriteeriumid — Kohustus võtta arvesse asjaomase ettevõtja rahalist olukorda — Puudumine — Ettevõtja tegelik maksevõime konkreetsetes ühiskondlikes oludes — Arvessevõtmine*

(ELTL artikli 101 lõige 1; nõukogu määrus nr 1/2003, artikli 23 lõige 2)

1. Konkurentsioiguse valdkonnas ei kohaldata aluslepingus ette nähtud konkurentsieeskirju tegevuse suhtes, mis ei kuulu oma laadi, tegevuse suhtes kehtivate normide ning eesmärgi tõttu majandustegevuse valdkonda või on seotud avalikule võimule omase pädevuse teostamisega. Siiski, mis puudutab kutseühenduse distsiplinaarpädevust, siis niisuguse pädevuse olemasolu ei saa anda absoluutset kaitset seoses konkurentsipiirava tegevusega tehtavate etteheidete vastu, kuna nimetatud pädevuse teostamiseks ilmselgelt ebasobiv tegevus on igal juhul käsitatav selle pädevuse kuritarvitamisena.

(vt punktid 36, 197 ja 207)

2. Igasugune ettevõtjate ühenduse otsus, mis piirab selle poolte või ühe poolte tegevusvabadust, ei kuulu tingimata ELTL artikli 101 lõikes 1 sätestatud keelu alla. Nimelt tuleb selle sätte konkreetsetes asjas kohaldamiseks esmalt võtta arvesse üldist tausta, milles vaidlusalune ettevõtjate ühenduse otsus vastu võeti või milles selle toime avaldub, ning eelkõige selle otsuse eesmärke. Seejärel tuleb uurida,

kas sellest tulenev konkurentsi piirav mõju on seotud nimetatud eesmärkide saavutamise. Nimelt, üldise huvi kaalutlused, eeskätt kutsealal nõuetele vastaval viisil tegutsemise nõue, võivad põhjendada ELTL artikli 101 lõike 1 kohaldamata jätmist teatavatele konkurentsipiirangutele, juhul kui need piirangud on vajalikud. Sellega seoses peab sellise kutseühenduse tegevus, mis ühendab farmatseute, kellest vähemalt üks osa tegeleb majandustegevusega ja keda võib käsitada ettevõtjatena, jääma seadusandja ja haldusasutuste loodud õigusliku raamistiku piiresse, kuna ühendusel endal määrusandlikku pädevust ei ole.

Seega, kui kutseühendus lähtub oma tegevuses tõlgendusest, mis on teksti grammatilise tõlgendusega vastuolus, või kasutab teatava strateegia elluviimisel kõige kitsendavamast tõlgendusest, siis ei saa tema tegevus jääda väljapoole ELTL artikli 101 lõike 1 kohaldamisala argumendi alusel, mille kohaselt on see tegevus olemuslikult vajalik teatava õiguspärase eesmärgi saavutamiseks. Nimelt juhul, kui seadusandja on näinud ette pakutava kaitse piirid ning säilitanud teatava konkurentsi võimaluse, ei saa eraõiguslikke isikuid esindav organ laiendada seaduses ette nähtud kaitse kohaldamisala selleks, et kaitsta teatava kontserni huve.

(vt punktid 37, 38, 40, 41 ja 347)

3. Asjaolu, et liikmesriikide võimuorganitele on antud võimalus näha rahvatervise kaitse nimel ette piiranguid asutamisevabadusele, ei võimalda eraõiguslikel isikutel ja nende esindusorganitel jätta järgimata aluslepingu konkurentsioiguslaseid eeskirju ning kehtestada selliseid konkurentsipiiranguid, mida riik ise ei ole ette näinud.

(vt punkt 49)

4. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 53–57 ja 61)

5. Mis puudutab konkurentsieeskirjade kohaldamise valdkonda, siis kui liikmesriigi seadusandja on pidanud silmas, et teatud kutseala sõltumatus on piisavalt tagatud kahe teguri koostoime tulemusena: esiteks kutsealaväliste isikute osaluse piiramine vaba kutseala äriühingu (SEL) kapitalis 25% ülempiirini ja teiseks häälteenamuse kuulumine SEL-is oma kutsealal töötavatele isikutele, peab apteekrite liit tegutsema nendes piirides ning kutsealase sõltumatuse põhimõtte ei saa olla ettekääne, piiramaks juurdepääsu SEL-i kapitalis osaluse omandamisele niisuguste struktuuride raames, mis on seadusega lubatud. Sellise liidu sekkumine, kes on järjekindlalt otsustanud lähtuda laboratooriumide kontsernidele turu avamise jaoks kõige ebasoodsamast tõlgendusest, on järelikult ülemäärane.

Samuti, mis puudutab aktsiatega kaasnevate õiguste jagamise tehnika kasutamist, mis seisneb selles, et SEL-i aktsiate omandiõigus jagatakse ühelt poolt kasutusõiguseks, mis annab hääleõiguse kasumi jaotamisel ja õiguse saada dividende, ning teiselt poolt pelgaks omandiks, siis on kutseühendus võtnud põhimõttelise seisukoha, mis ei ole kooskõlas kohaldatava õigusraamistikuga ning millest tulenevalt seisib ta vastu toimingutele, mis olid seadusega kooskõlas, kui ta nõuab põhikirjadesse igasuguse õiguste jagamise võimaluse märkimata jätmist sõltumata vastava kapitaliosa suurusest.

(vt punktid 89, 91, 100, 110, 125 ja 126)

6. Mis puudutab konkurentsieeskirjade kohaldamise valdkonda, siis arvestades, et asjassepuutuva õigusraamistiku puhul on vaieldamatu, et see võib anda alust tõlgendusteks, ei pea apteekrite liit kinni talle seadusest tuleneva pädevuse piiridest, kui ta võtab endale määrusandlikud volitused ja näeb ette senisest mahukamad kohustused niisugustele vaba kutseala äriühingutele, kes soovivad kasutada seaduslikke võimalusi oma kapitali avamiseks, eriti kui ta korduvalt ja talle omase seadusetõlgenduse alusel nõuab, et talle teatataks kontserni kuuluvate selliste äriühingute aktsiakapitali liikumisest ning

kui ta keeldumise korral esitab asjassepuutuvate äriühingute kohta kaebuse ja algatab järjekindlalt distsiplinaarmenetlusi ning kui dokumentaalsetest tõenditest nähtub strateegia, mille eesmärk on takistada laboratooriumide kontsernide turuletulekut.

(vt punktid 170, 180, 186 ja 192)

7. Konkurentsieeskirjade kohaldamise valdkonnas tuleneb kohustus põhjendada komisjoni kontrolliotsust määruse nr 1/2003 artikli 20 lõikest 4, mille kohaselt kontrolliotsuses peab olema ära toodud kontrollimise ese ja eesmärk, et selles uurimisetapis kaitsta asjassepuutuvate ettevõtjate kaitseõigusi. Kuigi komisjon peab eeldused, mida ta kavatses kontrollida, nimetama ära nii täpselt kui võimalik, ei ole tal kohustust esitada nende rikkumiste täpset õiguslikku kvalifikatsiooni. Komisjonilt nõutakse üksnes väidetava rikkumise põhিতunnuste kirjeldust, kuna tal ei ole veel täpset teavet konkreetse õigusliku hinnangu andmiseks ning ta peab kõigepealt kontrollima oma kahtluste põhjendatust ja toimunud asjaolude ulatust.

(vt punktid 219–221 ja 231)

8. Vt otsuse tekst.

(vt punkt 223)

9. Vt otsuse tekst.

(vt punkt 235)

10. Vt otsuse tekst.

(vt punkt 305)

11. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 307–310)

12. Arvestades majanduslikku ja õiguslikku konteksti, mida iseloomustab reguleeritud ja kaitstud biomeditsiiniliste analüüsivahendite turg, mis jätab üksnes piiratud võimaluse laboratooriumidevaheliseks ning laboratooriumide ja haiglate või sotsiaalkindlustusasutuste vaheliseks hinnakonkurentsiks, lubades teha hinnaalandusi töömeditsiini alal läbiviidavatel analüüsidel, on apteekrite liidu otsustel ja tegevusel, mille eesmärk on määrata kindlaks turuhinnad, ELTL artikli 101 lõikega 1 vastuolus olev konkurentsivastane eesmärk, ilma et oleks vaja tõendada nende konkreetset mõju turule. Neil asjaoludel ei saa väita, et kutseühenduse hinnaalandusi puudutava tegevuse eesmärk oli kaitsta rahvatervist biomeditsiinilistele analüüsivahenditele spetsialiseerunud farmatseutide kutsealase sõltumatuse põhimõtte järgimise kontrollimise teel, kuna kutseühendus on hinnaalandusi puudutavas tegevuses võtnud aluseks õigusraamistikku laiendava tõlgenduse. Igal juhul asjaolu, et kutseühendus võis taotleda õiguspärasest eesmärgist, ei välista, et tema hinnaalandusalast tegevust saab käsitada konkurentsi piirava eesmärgiga tegevusena.

(vt punktid 322, 327, 346 ja 347)

13. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 334–342)

14. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 351–353)

15. Vt otsuse tekst.

(vt punkt 356)

16. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 359 ja 360)

17. Vt otsuse tekst.

(vt punkt 362)

18. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 359, 361, 365 ja 369)

19. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 370 ja 371)

20. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 375–382)

21. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 384–388)